

EESTI ADVOKATUUR

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

Justiitsministeerium
Edastatud: info.jm@just.ee

Meie 19.12.2018

Eesti Advokatuuri äriõiguse komisjoni arvamused ja ettepanekud

ühinguõiguse kontseptsioon-analüüsiga seoses

Eesti Advokatuuri Äriõiguse komisjon (edaspidi „**komisjon**“) tänab võimaluse eest avaldada arvamust Justiitsministeeriumi tellimusel koostatud ühinguõiguse revisjoni analüüs-kontseptsiooni osas.

Komisjon ei korda käesolevas dokumendis oma ettepanekuid ja seisukohti, mis on Justiitsministeeriumile juba varasemalt esitatud, kas siis ühinguõiguse revisjoniga seoses või muudel juhtudel (k.a arvamus ühinguõiguse kodifitseerimise lähteülesande projekti osas 5. jaanuaril 2015).

Eesti Advokatuuri äriõiguse komisjon (edaspidi: „**Komisjon**“) peab ühinguõiguse revisjoni vajalikuks, pidades silmas, et revisjoni tulemiks ei pea olema üks kõikehõlmav juriidilisi isikuid reguleeriv koodeks. Komisjon leiab, et revisjon on vajalik, et kirjutada ühinguõigus loetavaks viisil, mis oleks mõistetav igale ettevõtjale, mitte vaid eriharidust omavatele isikutele ning see pakuks lahendusi ka praktikas esilekerkinud probleemidele ning arvestaks tänapäevaste vajadustega (nt. start-up valdkond).

Revisjoni käigus loodavad reeglid peaksid arvestama kõikide puudutatud isikute huve, pakkudes tasakaalustatud lahendusi ning samaaegselt regulatsioonide lihtsustamist (vähendada halduskoormust ja pakkuda enam e-lahendusi), ajakohastamist ning ühtlustamist.

Komisjonile jääb arusaamatuks võrdlusriikide valik kuid nagu analüüsist nähtub, siis järeldustes ei ole rangelt piiratud vaid võrdlusriikide lahendustega. Analüüsist tuleb välja, et arvestatud on ka Eestis väljakujunenud ärikeskkonda ja ärikultuuri.

Kuna analüüs-kontseptsioon on väga mahukas, siis ei ole võimalik Komisjonil avaldada arvamust kõigi sealtoodud järelduste osas, samuti on mõningatest järeldustest väga raske või võimatu välja lugeda konkreetset tööühma ettepanekut. Saame arvamuse kujundada siis, kui konkreetset alternatiivid on välja töötatud või eelnõuna valmis kirjutatud (nt. vähemusosanike väljaostmine, ühingu likvideerimine teatud konfliktsituatsioonide lahendamisel jne.). Teeme siinkohal kokkuvõtte Komisjoni olulisematest tähelepanekutest.

EESTI ADVOKATUUR

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

1. Äriregistri töökorraldus

Komisjon soovib põhjalikult kaaluda äriregistri töökorralduse ümberkorraldamist selliselt, et äriregistriga oleks võimalik eelnevalt menetlused dokumente kooskõlastada, vajadusel küsida eelotsust ning registripidajal oleks menetluste läbiviimisel ettevõtjat abistav roll. Reguleerimise väljatöötamisel tuleb seada sihiks võimalikult vähene formaliseeritus ja ajakulu.

Samuti on oluline tagada registripidaja ühetaoline praktika asjade menetlemisel, kuna hetkel on kohtunikuabide praktika üsna ebaühtlane.

Komisjon pooldab uute menetlustena ärinime broneerimise võimalust ning samuti soovib näha ette reguleerimise, kus kande tegemist oleks võimalik taotleda konkreetsel tähtpäeval. Samas ei tohiks reguleerimine võimaldada kuritarvitusi ning näeme, et ärinime broneerimiste arv võiks olla arvuliselt ja ajaliselt piiratud ning riigilõiv võiks olla sellise kande eest oluliselt suurem kui see on nn. tavakannete eest. Toonitame, et Komisjoni liikmete praktika põhjal otsustades on tegemist väga vajalike muudatustega, mis tuleks rakendada esimesel võimalusel.

2. Välismaa äriühingu filiaal

Komisjon toetab töörühma ettepanekut kaotada ära välismaa äriühingule kehtestatud kohustus kanda Eestis äritegemisel äriregistrisse filiaal. Filiaal ei ole ise õiguste ja kohustuste kandja ja filiaali registrisse kandmine ei loo reeglina mingit täiendavat garantiid võlausaldajatele.

Samuti toetame ettepanekut kaotada ära filiaali kohustust esitada äriregistrisse emaettevõtja tõlgitud majandusaasta aruanne ning filiaali likvideerimisel filiaali aruande koostamise ja auditeerimise kohustus. Samuti tuleks oluliselt leevendada muid nõudeid, mis on kehtestatud filiaali likvideerimisele ning kaotada ära vähemalt ühe likvideerija Eesti elukoha nõue. Lisaks ettepanek kaotada ära välismaa äriühingu esindusõiguslike isikute ja nende ametiaegade filiaali registrikaardile märkimise kohustus, kuna selle nõude vajadus on ebaselge ja tihti eksitav ning ei pruugi kajasta tegelikku olukorda.

3. Kapitaliühingute süsteem

Komisjon ei poolda käesoleval hetkel kapitaliühingute puhul kapitali sissemakse nõude kaotamist. Sellisel juhul hakatakse äri ajama juba esimesest päevast võlausaldajate rahaga riskides. Käesoleval hetkel ei paku aga seadusandlus võlausaldajatele piisavalt efektiivset kaitset pankrotimenetlustes ega ka ühingute kustutamisel registrist ilma likvideerimismenetluseta. Juhul kui soovitakse äri ajada ilma kapitali sissemakseta, siis on sisuliselt tegemist FIE'na tegutsemisega ning sellisel juhul ei peaks seadusandlus

EESTI ADVOKATUUR

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

pakkuma osanikele vastutuse piirangut. Samuti on vähetõenäoline, et osanik ei suuda kaasata või investeerida seadusandluses toodud miinimumkapitali äritegevuse alustamiseks.

Komisjon soovib analüüsida ja kaaluda, kas kapitali sissemakseta osauhingute loomine on täitnud eesmärgi ja kas sellega tuleks jätkata või lõpetada selliste ühingute loomise lubamine. Komisjon soovib analüüsida, kas nn. kapitali sissemakseta asutatud ühingud on halvema maksekäitumisega ja nende puhul on enam probleeme seaduskuulekusega (majandusaasta aruannete esitamine jne.), kui ühingute puhul, kelle kapital on osanike poolt koheselt sisse makstud. Lähtuvalt sellest ka otsustada, kas kapitali sissemaks kaotamine oleks otstarbekas või mitte. Märkimisväärne on siinjuures, et aastal 2017 asutati juba üle 77% osauhingutest kapitali sissemakseta ning näiteks võrreldes 2013. aastaga, on 2017. aastal asutatud osauhingute arv kasvanud 30%.

Komisjon on seisukohal, et hetkel osakapitali sissemaks ega ka netovara reeglid ei täida võlausaldajate huvide kaitse eesmärgi, kuna need ei ole korrelatsioonis konkreetse äritegevuse kaasatava väliskapitali vajadusega. Leiame, et võlausaldajate kaitse tuleks põhjalikumalt läbi mõelda ning tagada võlausaldajate parem informeeritus (s.h. nähtavamalt kuvada äriregistris hoiatavad märked) huvide kaitse kuritarvituste korral ning ka efektiivsem rahatrahvide/hoiatuste süsteem.

Komisjon toetab ettepanekut, et kui osauhing on asutatud sissemakseta, siis on lubatud dividendinõude ja sissemaks tasumise nõude tasaarvestamine.

Komisjon pooldab nn. tähtjaliste ühingute loomist ning soovib, et vastav märke oleks selgelt ka äriregistris nähtav, et tagada võlausaldajate huvide kaitse. Samuti tuleks täpsemalt reguleerida, et sellisel juhul ei ole vaja ühingu likvideerimiseks osanike lõpetamisotsust ning juhatus on kohustatud alustama likvideerimisega vastava tingimuse saabumisel.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt on mitterahalised sissemaksed osa- ja aktsiakapitali lubatud juhul, kui põhikirja need ette näeb (ÄS § 140 lg 1, § 246 lg 1) ning osauhingute puhul on põhikirjas sisalduvat luba vaja ka ülekursi jaoks (ÄS § 155 lg 2). Komisjoni liikmete aastatepikkune praktika on näidanud, et pigem võiksid nii mitterahalised sissemaksed kui ka ülekurs olla seaduse poolt vaikumisi lubatud, ning pigem jätta võimalus need soovi korral hoopis põhikirjaga keelata.

4. Üldkoosolekud/osanike koosolekud

Komisjon leiab, et muutmist vajab regulatsioon, kus hääletuskeelu vastaselt või muul viisil on koosolekul antud hääli tühi. Siiani on kohus leidnud, et hääletuskeelu vastaselt antud hääle puhul ei saa kohus ise tuvastada, milline otsus oleks vastu võetud kui hääletuskeeldu ei oleks rikutud. Kohus on leidnud, et sellisel juhul on kogu otsus

EESTI ADVOKATUUR

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

tühine, mida aga ei saa pidada piisavaks tagajärjeks, kuna sellisel juhul ei olegi võimalik hääletuskeeldu sisuliselt rakendada. Tuleks näha ette regulatsioon, mis võimaldab kohtul otsuse asendada kehtiva otsusega.

Komisjoni hinnangul võiks lubada osanike poolt otsuse eelnõude esitamist osanike koosolekul ning eelnõude eelnev esitamise kohustus peaks laienema vaid päevakorrapunkti päevakorda esitanud osanikule ja juhtorgani liikmetele.

Komisjon ei toeta ettepanekut, et kui nõukogu liige, juhatuse liige või aktsionär avalikustab oma huvide konflikti, võib ta endiselt hääletada otsuste vastuvõtmisel.

Samuti ei toeta Komisjon ettepanekut kaotada kvooruminõuet OÜ ja AS-i kõrgeima otsustustasandi koosolekute läbiviimiseks. Komisjon peab vajalikuks, et osanike/aktsionäride kaasatus oleks maksimaalselt võimalik ja seetõttu esimesel koosolekul mitteosalemine ei peaks neile kaasa tooma pöördumatuid tagajärgi (n.t. juhtorgani liikmete vahetamine, osalusprotsendi vähenemine jne.), seda eelkõige seetõttu, et tihti võib koosolekule mitteilmumiseks olla mõjuv põhjus. Komisjoni liikmed ei ole täheldanud, et kvooruminõue oleks praktikas probleemiks ning pigem võib pakutud viisil regulatsiooni muutmine kaasa tuua senisest suuremaid probleeme ja vaidlusi.

5. Tehingud osade ja aktsiatega ning osanike/aktsionäride õigused ja kohustused

Komisjon peab vajalikuks reguleerida sarnaselt oma osade/aktsiate ostuga ka oma osade/aktsiate müügiga seonduvaid reegleid, mida käesoleval hetkel analüüs-kontseptsioon sisuliselt ei puuduta (tuleks reguleerida sarnane eelisostuõigus, kui see on osade/aktsiate väljalaskmisel, kuna sisuliselt tegemist sarnase olukorraga).

Komisjon ei poolda osaühingute puhul alternatiivse võimaluse kaotamist, täpsemalt osade EVK-s registreerimise võimaluse kaotamist ega piiramist. Juhul kui osanikud soovivad teha tehinguid osadega lihtkirjalikus vormis, siis peaks selline võimalus neile endiselt säilima.

Komisjon pooldab osade võõrandamistehingute nõuete leebemaks muutmist. Käesoleval hetkel tekitab tehingute tegemine notari juures väga palju bürokraatiat ning notarile järjest lisanduvate nõuete (k.a. rahapesu ja terrorismi tõkestamise reeglid) tõttu on Eesti ärimaastik muutunud mitteatraktiivseks ühingutele, kus osade käive on kiire (s.h. start-up'id) või on tegemist väliskapitaliga. Komisjon pooldab kohustustehingu osas notariaalse tõestamise/kinnitamise nõude kaotamist. Notar kontrolliks sellisel juhul käsutustehingu kinnitamisel vaid lihtkirjaliku kohustustehingu olemasolu, tehingu vastavust põhikirjale ning poolte isikusamasust.

Analüüsimist vajaks lisaks ka ostueesõiguse regulatsioon ja sellega seonduv

EESTI ADVOKATUUR

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

problemaatika. Milline tähendus on ostueesõiguse märkel EVK-s, kas ostueesõigus peaks kohalduma vaid tasulise müügi või ka teiste võõrandamise vormide korral (tasulise müügi mõiste on loonud võimaluse ostueesõigusest lihtsalt mööda minna, mitterahalise sissemaksega asutatavasse ühingusse ja hiljem selle asutatud ühingu osa või aktsiate müümisega tegelikule ostjale). Analüüsimist vajaks, kas ostueesõiguse korral ühisomandi tekkimine on vajalik või tuleks see asendada kaasomandisse omandamisega proportsionaalselt ostueesõiguse teostajate osalusprotsentidega.

Komisjon toetab muudatust, et aktsiaseltsi aktsiad oleksid alati vabalt võõrandatavad ning nende võõrandatavuse suhtes ei eksisteeriks seadusest tulenevaid piiranguid, kuid samas oleks võimalik piiranguid kokku leppida põhikirjas ja aktsionäride lepingutes (k.a. pantimisõigus).

Täiendamist vajab regulatsioon, kus aktsiate ülevõtmisel rahalise hüvitise vastu (29¹ peatükk) on ülevõetavad aktsiad, kas arestitud või panditud. Sellisel juhul peaksid aktsiad siiski enamusaktsionärile üle minema, vabana igasugustest kolmandate isikute õigustest ja piirangutest ning aktsiate eest makstav raha tuleks deponeerida notari juures. Alternatiivina tasuda summa kohtutäituri kontole, sarnaselt Saksamaal toimivale regulatsioonile. Vastasel juhul on võimalik aktsiate pantimisega sisuliselt nurjata vähemusaktsionäride aktsiate ülevõtmine.

Komisjon toetab ettepanekut, et osanike/aktsionäride ning nendega seotud isikute laenuid vms nõuded oleksid pankrotimenetluse/saneerimismenetluse korral nn allutatud teiste võlausaldajate nõuetega võrreldes. Samuti tuleks kaaluda selliste nõuete osas ka hääleõiguse piiramist (nt. pankrotitoimkonna liikmete hääletamisel, nende enda nõuete tunnustamisel jne.).

Komisjon toetab ettepanekut anda vähemusele teatud tingimustel võimalus saada dividende ka juhul, kui enamusaktsionär/osanik dividendide väljamaksmise poolt ei otsusta. Samas peaks selles küsimuses kindlasti olema teatud kõrgendatud kvooruminõude täitmisel osanikel/aktsionäridel võimalus reguleerida põhikirjaga omavahelisi suhteid seaduses toodust erinevalt (mh välistada sunddividendi). Komisjon on seisukohal, et sunddividendi regulatsiooni väljatöötamine eeldab eelnevat väga põhjalikku huvigruppide kaasamist ja majanduskeskkonna mõjude süvaanalüüsi (mh hinnangu andmist sellele, mil määral hakkab see takistama start up'idesse ja arengujärgus ettevõtetesse investeringute kaasamist). Komisjon toonitab, et sellised tingimused ei tohi seada ohtu ühingu jätkusuutlikku tegutsemist (s.h. tekitada likviidsusprobleeme) ning mh peab dividendide väljamakset olema võimalik ajatada tulenevalt ühingu vajadustest. Väljamaksmata dividende tuleks kohelda pankrotimenetluse korral sarnaselt nn. allutatud laenuga.

Komisjon toetab vähemusosanike/aktsionäride ning 50/50 ühingute osanike/aktsionäride kaitse suurendamist, kuna hetkel ei paku sisuliselt seadused

EESTI ADVOKATUUR

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

lahendust kuidas nn. patiseisust väljuda. Seetõttu toetab Komisjon ettepanekut näha äriseadustikus ette, et osanik/aktsionär võib mõjuval põhjusel ühingu lahkuda või nõuda ühingu lõpetamist. Komisjon toetab ka ettepanekut, et lõpetamise asemel võib kohus otsustada lõpetamist taotleva osaniku/aktsionäri väljaarvamise õiglase hüvitise vastu. Antud juhul tuleks aga tagada kõigile osanikele/aktsionäridele sarnane ligipääs teabele. Samas toonitab Komisjon, et vastavad olukorrad peaksid olema väga äärmuslikud ja võimalikult ammendavalt seaduses reguleeritud, et anda piisavalt selgust ja kindlust nii vähemus- kui enamusomanikele. Komisjon leiab, et sellisel viisil sekkumiseks peavad olema ammendatud kõik eelnevad läbirääkimiste võimalused (s.t. pooled peavad olema teinud üksteisele pakkumisi jne.). Samuti pooldab Komisjon mistahes sarnaste väljumisõiguste sätestamise võimalust põhikirjaga.

Komisjon toetab aktsiaseltsidele *sell-out* võimaluse loomist nn ülevõtmise vastandmeetmena. Sisuliselt võiks sätestada aktsiaseltsidele sarnased väljumisõigused nagu kehtivad ka börsiühingutele.

Siiski soovib komisjon oma arvamust konkretiseerida kõigis 5. ptk-s toodud ettepanekute osas sõltuvalt töörühma poolt välja pakutavatest sätetest.

6. Laenukeeld

Komisjon teeb ettepaneku kaaluda oma osade või aktsiate omandamiseks kehtestatud laenukeelu ja tagatisekeelu leevendamist, arvestades seejuures Euroopa Liidu finantsabi reeglitest tulenevaid imperatiivseid piiranguid.

Hetkel ületatakse omandamistingimuste laenuga finantseerimisega seonduvad probleemid valdavalt läbi laenu võtnud ühingu (omandaja) tehingujärgse ühendamisega äriühinguga, mille osalused omandati.

Osundame, et Saksamaal on osaühingute osas kehtestatud reegel, mille kohaselt võib oma osade omandamiseks laenu anda või seda tagada tingimusel, et ühingu netovara jääb tehingujärgselt seadusega kehtestatud nõuetele vastavaks. Samuti, näiteks Lätis ei kohaldata oma aktsiate/osade omandamiseks antud laenu ja tagatiste andmise keeldu osaühingutele. Vastav piirang kohaldub Lätis üksnes aktsiaseltsidele.

7. Ühingu restruktureerimine

Komisjon toetab ettepanekut võimaldada pooltel ise ühinemis- ja jagunemislepingus määratleda ühinemise ja jagunemise jõustumise aeg. Samuti soovitab Komisjon loobuda ühekuulisest ooteajast, mis jääb ühinemislepingu allkirjastamise ja ühinemisotsuse vastuvõtmise vahele, juhul kui tegemist on tütarühingu ühinemisega või kui kõik aktsionärid/osanikud sellega nõustuvad.

Sarnaselt võiks ooteaegadest loobumist kaaluda ka muudel juhtudel (s.h.

EESTI ADVOKATUUR

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

likvideerimisel), kus osanikud/aktsionärid sellega nõustuvad ning ooteajad ei ole kehtestatud võlausaldajate kaitseks või siis kannaksid osanikud/aktsionärid sellisel juhul solidaarset vastutust ühinguga.

8. Ühingute sundlõpetamine ja registrist kustutamine

Komisjon avaldab muret ilma likvideerimismenetluseta äriregistrist kustutatud ühingute arvu suhtes. Aastal 2017 kustutati äriregistrist ilma likvideerimismenetluseta kokku 13 299 ühingut (riigi poolt edastatud erinevatel andmetel isegi ligi 18 000 ühingut) ning 2018 aastal on see arv 11 kuuga u. 4 439 ühingut. Samas kui pankrotimenetluse läbisid 2017 aastal vaid 153 ühingut (2018 aastal on see arv veelgi madalam) ning vabatahtliku likvideerimise läbi kustutati registrist vadi 1 205 ühingut. Juba ainuüksi selle statistika põhjal võib väita, et ilma likvideerimismenetluseta äriregistrist kustutamist kasutatakse mitteesmärgipäraselt.

Ligikaudsed andmed aastate lõikes on järgmised:

	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Pankrotiavalduste arv	1 178	1 133	1 194	1 263	1 268	1 149
Registrist kustutatud äriühingute arv (likvideerimismenetluseta)	13 299	5 753	5 594	1 077	7 405	4 909
Asutatud OÜ kokku	18 460	16 506	14 929	13 806	14 217	1 880
s.h. sissemaksega	4 168	4 255	4 080	4 071	4 303	1 310
s.h. sissemakseta	14 292	12 251	10 849	9 735	9 914	570
Asutatud AS kokku	17	20	28	25	28	32

Kahjuks ei ole teada kui palju jääb sellistel ühingutel rahuldamata võlausaldajate nõudeid. Ainuüksi nendes vähestes menetlustes, kus pankrotimenetlus algatatakse (kui menetlus ei raue) saadakse Eestis võlausaldajate poolt tagasi ainult 40 senti ühe euro kohta kui vastavad näitajad Soomes on näiteks 88,3 senti ja Saksamaal 80,4 senti ühe dollari kohta. ¹Kui siia arvestada juurde veel raugenud pankrotimenetlused ja registrist ilma likvideerimismenetluseta kustutatud ühingud, siis on võlausaldajate nõuete rahuldamise võimalus Eestis reaalsuses äärmiselt problemaatiline. Tegemist on probleemiga, millega tuleb viivitamatult tegeleda ja tagada, et pankrotimenetlusele ja

¹ <http://www.doingbusiness.org/en/data/exploretopics/resolving-insolvency>

EESTI ADVOKATUUR

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

likvideerimismenetlusele ei oleks riigi poolt loodud kolmandat alternatiivset menetlust, kus võlausaldajaid ei kaasata ning mille käigus võlausaldajate nõuded jäävad täielikult rahuldamata. Seda isegi olukorras, kus ühingul on vara, töötajaid või esinevad tagasivõtmise võimalused.

Tõenäoliselt on ilma likvideerimismenetluseta kustutatud ühingutes siiski vara, rahuldamata nõudeid või need ühingud osalevad mõnes kohtumenetluses. Tihti toob selline aktiivne tegutsemine ühingute kustutamisel riigi poolt kaasa võlausaldajate huvide kahjustamise, kuna ei ole mõistlik eeldada, et võlausaldajad pidevalt jälgiksid registrimenetluste seisu. Võlgniku kustutamine viisil, et võlausaldajad sellesse mistahes viisil kaasatud ega informeeritud ei ole, ei ole võlausaldajate seisukohalt kohane meede.

Komisjon leiab, et oluliselt nähtavamaks tuleks teha registrikaardil ühingu poolt nõuete mittetäitmine (nt. majandusaasta aruannete mitteesitamine, netovara seadusele mittevastavus, kustutamismenetluse algatamine), et oluliselt tugevdada võlausaldajate informeeritust. Samuti tuleks teostada kontrolli kuritarvituste üle näiteks läbi loodava pankrotiombudsmani ning ilma likvideerimismenetluseta kustutatud ühingu võlgade ees kehtestada näiteks solidaarne vastutus omanikele ja juhtorganite liikmetele.

9. Ametiühingute liitude tegevus

Komisjon juhib tähelepanu ka probleemile seoses ametiühingute liitude praktikaga, et tihti on kollektiivsete töövaidluste või kollektiivlepingute pooleks Ametiühingute Liidud². Samas näeb seadus ette, et igas organisatsioonis tuleks moodustada omaette ametiühing, mis omakorda võib kuuluda ametiühingute liitu³. Praktikaks on üha enam näha tendentsi, kus ametiühingut ei moodustata vaid moodustatakse ametiühingute liidu osakond, mis justkui täidaks ametiühingu ülesandeid. Seda praktikat ei saa pidada aga aktsepteeritavaks, kuna ametiühingule laienevad teatavad õigused ja kohustused, mis ei saa laieneda liitudele, kuhu võib kuuluda veel palju teisi konkureerivate ühingute töötajaid. Seetõttu ei ole tagatud ettevõtjate ärisaladus ega nende huvide kaitse ning seotud konkreetse tööandjaga on ebamäärane. Kuna kollektiivlepingute registrit peab riik ning ka riiklik lepitaja on riigi poolt loodud institutsioon, siis peaks riik ka seaduse järgimise üle kontrolli teostama või seadust vastavalt täpsustama.

Lugupidamisega,
Karin Madisson
Advokaadibüroo SORAINEN AS
Komisjoni esinaine

² <http://klak.sm.ee/leping?page=2>

³ Ametiühingute seadus § 7 lg 1: Ametiühingu võivad asutada vähemalt viis töötajat. Ametiühingute liidu võivad asutada vähemalt viis ametiühingut. Ametiühingute keskliidu võivad asutada vähemalt viis üleriigiliselt tegutsevat tegevus- või kutseala ametiühingut või ametiühingute liitu.